

DOI: [10.32702/2307-2105-2021.10.77](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.10.77)

УДК 330.3:656.2

Г. В. Обруч,

*к. е. н., доцент кафедри економіки та управління виробничим і комерційним бізнесом,
Український державний університет залізничного транспорту
ORCID ID: 0000-0002-9082-2344*

І. А. Калініна,

*магістр кафедри економіки та управління виробничим і комерційним бізнесом,
Український державний університет залізничного транспорту
ORCID ID: 0000-0001-8842-5131*

С. О. Тюрін,

*магістр кафедри економіки та управління виробничим і комерційним бізнесом,
Український державний університет залізничного транспорту
ORCID ID: 0000-0002-0387-0031*

ДОМІНАНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

H. V. Obruch

*PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Economics and Management of Industrial and Commercial Business, Ukrainian State University of Railway Transport
I. Kalinina*

Master's student of the Department of Economics and Management of Industrial and Commercial Business, Ukrainian State University of Railway Transport

S. Tiurin

Master's student of the Department of Economics and Management of Industrial and Commercial Business, Ukrainian State University of Railway Transport

DOMINANTS OF ENSURING BALANCED DEVELOPMENT OF RAILWAY TRANSPORT ENTERPRISES

Встановлено, що подолання кризового становища підприємств залізничного транспорту потребує перегляду теоретико-методологічних засад і розроблення нових підходів до забезпечення збалансованого розвитку підприємств галузі. Досліджено погляди науковців на сутність понять сталий та збалансований розвиток і на основі виявлення ключових характеристик, спільних рис та відмінностей даних категорій надано авторське визначення збалансованого розвитку підприємств залізничного транспорту. Вказано на домінування функціонального підходу до структуризації складових сталого розвитку підприємств і виділено такі складові забезпечення збалансованого зростання підприємств залізничного транспорту, як інноваційно-технологічна, інвестиційна, інтелектуально-кадрова і сервісно-комунікаційна збалансованості. Розкрито домінанти забезпечення збалансованого розвитку підприємств залізничного транспорту в розрізі вказаних складових. Наведено класифікацію підходів до типологізації напрямів збалансованого розвитку підприємств і вказано на доцільність її доповнення такими класифікаційними ознаками як масштаб та характер змін

і міра проникнення цифрових технологій у діяльність підприємств залізничного транспорту.

It is established that overcoming the crisis situation of railway transport enterprises requires a revision of theoretical and methodological foundations and the development of new approaches to ensuring the balanced development of industry enterprises. The article examines the views of scientists on the essence of the concepts of sustainable and balanced development and, based on the identification of key characteristics, common features and differences of these categories, provides the author's definition of balanced development of railway transport enterprises as a process of coevolutionary growth of industry enterprises, which provides for the use of digital tools to level the imbalances in the development of railway transport enterprises and achieve the symmetry of economic, social and environmental interests of their functioning in order to implement strategic goals and increase the external effects of the development of enterprises in the industry. The dominance of the functional approach to structuring the components of sustainable development of enterprises is established, and taking this into account, such components of ensuring balanced growth of railway transport enterprises as innovation and technological, investment, intellectual and personnel and service and communication are identified. The dominants of ensuring the balanced development of railway transport enterprises in the context of these components are revealed. The classification of approaches to typologization of directions of balanced development of enterprises is given and it is indicated that it should be supplemented with such classification features as the scale and nature of changes and the degree of penetration of digital technologies into the activities of railway transport enterprises. Thus, depending on the scale of changes, such areas of balanced development of railway transport enterprises as segment, local and corporate are identified. Depending on the nature of the changes, attention is focused on such areas of balanced development of railway transport enterprises as adaptation and bifurcation. In turn, depending on the degree of penetration of digital technologies into the activities of railway transport enterprises, it is necessary to point out the following areas of their balanced development: inertial; fragmentary-adaptive; progressive-adaptive; coevolutionary-digital.

Ключові слова: збалансований розвиток; підприємства залізничного транспорту; теоретичні аспекти; домінанти; напрями.

Keywords: balanced development; railway transport enterprises; theoretical aspects; dominants; directions.

Постановка проблеми. На сьогодні АТ «Укрзалізниця» переживає період серйозних випробувань, викликаних як поглибленням традиційних для галузі проблем, так і виникненням нових викликів. Щорічне скорочення обсягів роботи компанії, невиконання показників фінансового плану і відсутність позитивної динаміки в діяльності акціонерного товариства свідчить про втрату його економічного потенціалу і неспроможність діючої системи управління забезпечити стабілізацію діяльності компанії та її збалансований розвиток.

Подолання кризового становища підприємств залізничного транспорту потребує перегляду теоретико-методологічних засад і розроблення нових підходів до забезпечення збалансованого розвитку підприємств галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та методологічні аспекти забезпечення збалансованого розвитку підприємств, у т.ч. залізничного транспорту, розглянуто в наукових працях таких вчених як В. Дикань, О. Ареф'єва, Н. Каличева, С. Коверга, М. Корінь, В. Кудельський, Г. Марушевський, Н. Муциньська, В. Овчиннікова, М. Пічугіна, І. Токмакова та ін. [1-19]. Вченими досліджено еволюцію становлення теорії сталого розвитку і висвітлено позиції щодо розуміння даної категорії. Віддаючи належне вагомому науковому внеску вчених, слід вказати на те, що наразі потребує більш ґрунтовного дослідження домінанти забезпечення збалансованості підприємств залізничного транспорту в умовах накопичення внутрішніх дисбалансів і активізації процесів цифровізації в залізничній галузі.

Формулювання цілей статті. Метою статті є розкриття авторського змісту поняття збалансований розвиток підприємств залізничного транспорту і встановлення ключових напрямів та домінант його забезпечення.

Виклад основного матеріалу. Попри те, що збалансований розвиток соціально-економічних систем є

доволі новою течією для наукової спільноти, спроби щодо осмислення цієї категорії були неодноразово здійснені з урахуванням загальноприйнятого розуміння сталого та збалансованого зростання у світовому співтоваристві. Так, О. Шубравська пропонує розглядати сталий розвиток як здатність економічних систем зберігати стабільне збалансоване зростання, що має стосуватися елементів економічної системи, а також проявлятися у взаємодії системи з іншими надсистемами (наприклад макро- і мегарівнів) і з рештою систем, що з нею контактують, зокрема екологічною і соціальною [19]. На думку П. Каминського, сталий розвиток слід розуміти як збалансований, безперервний, високоефективний і регульований економічний розвиток, що забезпечує стабільне збільшення доходів на основі спеціально розроблених механізмів в економічній, технічній і соціальній сферах [7]. Колектив авторів [17] під сталим розвитком підприємства розуміють такий розвиток, що задовольняє інтереси його власників, потреби поточного функціонування та розвитку виробництва, створюючи умови для довгострокового стабільного функціонування підприємства, сприяючи розвитку суспільства і мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище.

Вагома увага вчених зосереджена і на визначенні сутності сталого розвитку транспортних галузей, у т. ч. залізничного транспорту. Так, загалом вченими сталий розвиток транспорту визначається як керований розвиток, основою реалізації якого є системний підхід і сучасні інформаційні технології, що дають змогу з високою точністю прогнозувати їхні результати та вибрати найбільш оптимальні напрями розвитку. При цьому дане поняття розглядають і конкретно в розрізі його таких ключових складових, як економічна, соціальна та екологічна. Зокрема економічний підхід у концепції сталого розвитку транспортного комплексу передбачає оптимальне використання обмежених ресурсів і використання екологічних природо-, енерго- і матеріалозберігаючих технологій, включаючи створення екологічно прийнятної транспортної продукції і транспортних послуг, мінімізацію, переробку і знищення відходів транспортного виробництва тощо [2]. О. Рибіна надає визначення сталого розвитку залізничного транспорту як розвитку, що забезпечує стабільні, економічно ефективні, соціально спрямовані та екологічно безпечні умови надання транспортних послуг в інтересах теперішнього і майбутніх поколінь. З огляду на наведене визначення автором виділено економічну, екологічну та соціальну складові сталого розвитку залізничного транспорту і конкретизовано ключові елементи в розрізі кожної з них [16].

Аналізуючи наведені визначення, слід вказати на існування низки різних підходів до розуміння змісту наукової категорії сталого розвитку, що досить вдало систематизовані в наукових працях (табл. 1).

Таблиця 1.
Підходи до визначення категорії сталого розвитку

Назва підходу	Ключові ознаки	Автор
Класичний	задоволення сучасних потреб без позбавлення такої можливості майбутніх поколінь	«Порядок денний на XXI століття»
Інвайроментальний	розгляд сталого розвитку за напрямками інвайронменталізму: техноцентризм і екоцентризм (слабка та сильна стійкість)	Р. Тернер
Екологічний	орієнтація на захист навколишнього середовища	В. Данилов-Данільян
Соціальний	необхідність поліпшення в першу чергу рівня життя, соціальної захищеності людей	В. Горшков
Економічний	забезпечення функціонування системи з заданими параметрами в певних умовах протягом тривалого періоду часу	З. Герасимчук
Комплексний	збалансоване рішення завдань соціально-економічного розвитку на перспективу, збереження сприятливого стану довкілля і задоволення потреб населення	М. Лук'янчиков
Консервативний	стабільний соціально-економічний розвиток, що не руйнує природної основи і забезпечує безперервний прогрес суспільства	С. Борисович
Політичний	інструмент досягнення політичного компромісу між економічним розвитком і екологічними обмеженнями	Л. Жарова
Регулятивно-дерегулятивний	баланс на межі формування ринкових механізмів та державного регулювання екологізації та економічних процесів	О. Завгородня
Інноваційний (динамічний)	застосування інноваційних змін задля забезпечення збалансованого розвитку та як руху, змін для досягнення чітко окреслених цілей	А. Сен, Р. Солоу
Організаційно-суб'єктний	регулювання та розвиток інституцій, суб'єктів та організаційних структур, що безпосередньо впливають на досягнення сталого розвитку	Б. Данилишин

(сформовано на основі робіт [4, 8])

Поряд з цим сформувалася низка підходів і до розуміння сутності поняття збалансований розвиток. Так, на думку В. Кудельського [11] збалансований розвиток – це забезпечення стабільного економічного зростання, що не призведе до змін у навколишньому природному середовищі і забезпечить вихід на рівень стійкого розвитку, розрахованого на задоволення потреб суспільства в майбутньому. М. Пічугіна зазначає, що дане поняття слід трактувати з точки зору сукупності процесів періодичних, гармонійних змін у діяльності підприємства, що не порушують цілісність підприємства як відкритої системи та призводять до підвищення його потенціалу і досягнення цілей підприємства в довгостроковій перспективі. У свою чергу, Р. Побережний розглядає збалансований розвиток підприємств як такий тип зростання, що характеризується їхнім стабільним фінансовим положенням, зростанням показників прибутковості та ліквідності, задовільною фінансовою, кредитною, ціною та виробничою політикою, готовністю до можливих змін, спрямованістю до інноваційно-інвестиційної активності [15].

Вивчаючи більш детально дані трактування стає зрозуміло, що більшість вчених дотримуються думки про тотожність і взаємопов'язаність понять сталого та збалансованого розвитку підприємства. У свою чергу, на відмінності збалансованого розвитку від інших синонімів вказаної категорії наголошує Н. Мушинська, зазначаючи, що збалансований розвиток певною мірою можна визначити як системний, який має оптимально співвідносні (врівноважені) між собою складові і зв'язки. При цьому саме розуміння під збалансованим розвитком забезпечення оптимального співвідношення між окремими складовими розвитку, а не рівноваги між ними, відрізняє пропоновану дефініцію від категорії «зрівноважений розвиток» [13].

Узагальнюючи погляди науковців щодо змісту збалансованого розвитку підприємства, слід вказати, що категорію «збалансований розвиток підприємств залізничного транспорту» доцільно розглядати як процес коеволюційного зростання підприємств галузі, що передбачає застосування цифрового інструментарію для нівелювання дисбалансів розвитку підприємств залізничного транспорту і досягнення симетрії економічних, соціальних та екологічних інтересів їх функціонування з метою реалізації стратегічних цілей і нарощення екстернальних ефектів розвитку підприємств галузі.

Важливою умовою забезпечення збалансованого зростання підприємств залізничного транспорту і досягнення відповідних ефектів є гармонізація складових системи сталого розвитку підприємств галузі і домінантів їх досягнення. У цьому сенсі слід відзначити, що в науковій літературі наразі сформувалася низка підходів щодо структуризації видів збалансованості і стійкості розвитку економічних суб'єктів. Зокрема Г. Марушевський розглядає збалансований розвиток у розрізі таких груп: суспільство (турбота, справедливість, збереження довкілля, повага до природи, відповідальність за стан довкілля та його збереження, охорона й відродження цілісності екосистеми людства, рівність між поколіннями); економіка (технології виробництва, інновації, корисні копалини, забруднення); демократія (участь громадян в управлінні, забезпечення прозорості й підзвітності державних органів влади у прийнятті рішень, посилення ролі основних груп населення, зміцнення демократичних позицій на всіх рівнях управління) [12]. О. Ареф'єва в якості пріоритетних і найбільш вагомих функціональних складових економічної стійкості визначає фінансову, виробничу, кадрову, маркетингову, інвестиційну та управлінську. Це пов'язано з домінуючою роллю саме внутрішніх факторів у забезпеченні стійкого розвитку підприємств [1]. І. Кладченко, ґрунтуючись на законі рівноваги, розглядає його прояви в розрізі загальноекономічної, маркетингової, виробничої, фінансово-інвестиційної, інноваційної, стратегічної збалансованості. Так, наприклад, умовою рівноваги останньої є узгодженість стратегії з тактикою, а проявом відхилення є наявність лагу невідповідності між стратегією і тактичними інструментами, що забезпечують її реалізацію [9].

Цікавим є підхід І. Токмакової, яка визначає такі напрями забезпечення збалансованості розвитку залізничного транспорту: збалансованість бізнес-портфеля; збалансованість організаційно-управлінської структури; збалансованість інтересів зацікавлених сторін; збалансованість ресурсного потенціалу; збалансованість розвитку інфраструктури [18].

Отже, у цілому більшість вчених дотримуються функціонального підходу до структуризації складових збалансованого розвитку підприємств. Зважаючи на це слід акцентувати увагу на таких складових забезпечення збалансованого зростання підприємств залізничного транспорту, як інноваційно-технологічна, інвестиційна, інтелектуально-кадрова і сервісно-комунікаційна (рис. 1).

Відтак ключовими домінантами забезпечення інноваційно-технологічної збалансованості розвитку підприємств залізничного транспорту, що передбачає розроблення і впровадження технічно та технологічно сумісних цифрових рішень, є: розвинена інноваційна інфраструктура підприємств залізничного транспорту; ефективні технічні та технологічні рішення управління рухомим складом і залізничною інфраструктурою і їх діагностуванням; сучасний рівень оснащення виробничо-ремонтної бази підприємств залізничного транспорту; технології ресурсо- та енергозбереження; міжнародна інноваційна співпраця підприємств залізничного транспорту; програми активізації інноваційних досліджень на підприємствах залізничного транспорту тощо.

Важливим елементом забезпечення збалансованого розвитку підприємств залізничного транспорту є інвестиційна збалансованість, що в умовах цифрових змін у галузі формує необхідний інвестиційний базис для їх реалізації, що залежить від таких домінант, як розвинений інвестиційний потенціал підприємств залізничного транспорту; досконале управління спільними інвестиційними проектами за їх участю; ефективні механізми співпраці підприємств залізничного транспорту і фінансово-кредитних та інвестиційних установ; довірчі та прозорі взаємовідносини підприємств залізничної галузі з бізнес-партнерами; позитивний досвід реалізації

підприємствами залізничного транспорту соціально та еколого-орієнтованих інвестиційних проєктів тощо.

Рис. 1. Домінанти забезпечення збалансованого розвитку підприємств залізничного транспорту в аспекті їх цифрової трансформації
(розробка авторів)

Інтелектуально-кадрова збалансованість підприємств залізничного транспорту і їхня відповідна компетентність у напрямі забезпечення цифрових змін пов'язані з такими домінантами їх забезпечення, як високопрофесійний і досвідчений персонал; висока адаптивність працівників до внутрішніх і зовнішніх викликів середовища розвитку підприємств залізничного транспорту; вмотивованість персоналу до досягнення стратегічних та оперативних цілей розвитку підприємств залізничного транспорту; креативні та творчі здібності працівників; цифрова грамотність персоналу підприємств галузі тощо.

Щодо забезпечення сервісно-комунікаційної збалансованості підприємств залізничного транспорту і досягнення ними сервісно-комунікаційної зрілості в умовах впровадження нових цифрових рішень, то слід вказати, що домінантами ефективною реалізації цих процесів є дієві механізми співпраці підприємств залізничного транспорту з клієнтами; надійна система їх кібербезпеки для комунікаційної взаємодії зі споживачами в інформаційному просторі; зручні інформаційно-комунікаційні платформи співпраці підприємств залізничного транспорту з клієнтами; залученість споживачів послуг залізничного транспорту до реалізації екологічних і соціальних проєктів тощо.

Також в аспекті формування теоретичного базису реалізації ініціативи збалансованого зростання підприємств залізничного транспорту слід звернути увагу на те, що існування різних підходів до визначення змісту і виділення складових збалансованого розвитку підприємств зумовило формування різноманітних поглядів на класифікацію напрямів його забезпечення. Систематизацію наукових підходів до класифікації напрямів збалансованого розвитку підприємств подано в табл. 2. Зокрема на нашу думку існуючі класифікації напрямів збалансованого розвитку підприємств, зокрема залізничного транспорту, слід доповнити такими ознаками:

- 1) масштаб змін (сегментний, локальний, корпоративний);
- 2) характер змін (адаптаційний, біфуркаційний);
- 3) міра проникнення цифрових технологій у діяльність підприємств залізничного транспорту (інерційний, фрагментарно-адаптивний, прогресивно-адаптивний, коеволюційно-цифровий).

Так залежно від масштабу змін виділено такі напрями збалансованого розвитку підприємств залізничного транспорту як сегментний, що передбачає гармонізацію бізнес-процесів на рівні окремого сегменту діяльності підприємств залізничного транспорту, локальний – підприємства галузі і корпоративний – корпоративної структури у сфері залізничного транспорту.

Залежно від характеру змін зосереджено увагу на таких напрямках збалансованого розвитку підприємств залізничного транспорту, як адаптаційний, що передбачає пристосування підприємств галузі до зовнішніх і внутрішніх викликів їхньої діяльності при одночасному збереженні найбільш значущих властивостей, насамперед організаційної цілісності; біфуркаційний, зосереджений на забезпеченні збалансованого розвитку підприємств залізничного транспорту на основі набуття останніми нових якостей, зокрема шляхом їх реорганізації.

Таблиця 2.

Класифікація підходів до типологізації напрямів збалансованого розвитку підприємств

Класифікаційна ознака	Напрями збалансованого розвитку
Залежно від шляхів вирішення проблем і досягнення результату	Консервативний; помірний; радикальний
Залежно від переважаючих механізмів та інструментів його забезпечення	Суспільно-політична та організаційна зорієнтованість; визначення оптимального балансу потреб; побудова системи соціальних і споживчих обмежень; реорганізація просторового розвитку
Залежно від елементів розвитку	Необоротний, спрямований, закономірний
Залежно від рівня збалансованості	Абсолютно збалансований, відносно збалансований
Залежно від домінуючих перетворень	Субстратний, структурний, організаційний, функціональний
Залежно від сили адаптивних властивостей	Конвергенційний, дивергенційний
Залежно від пріоритетної складової розвитку	Економічно збалансований, соціально збалансований, екологічно збалансований
	Еколого-орієнтований, виробничо-орієнтований, соціально-орієнтований
Залежно від масштабу змін на підприємствах залізничного транспорту (розробка автора)	Сегментний, локальний, корпоративний
Залежно від характеру змін на підприємствах залізничного транспорту (розробка автора)	Адаптаційний, біфуркаційний
Залежно від міри проникнення цифрових технологій у діяльність підприємств залізничного транспорту (розробка автора)	Інерційний, фрагментарно-адаптивний, прогресивно-адаптивний, коеволюційно-цифровий

(сформовано і удосконалено на основі робіт [4, 8])

У свою чергу залежно від міри проникнення цифрових технологій у діяльність підприємств залізничного транспорту слід вказати на такі напрями їх збалансованого розвитку: інерційний, що ґрунтується на збереженні існуючих позицій підприємств залізничного транспорту і передбачає ситуативне впровадження доступних технологічних рішень; фрагментарно-адаптивний, що має на меті подолання найбільш вагомих деструкцій розвитку підприємств залізничного транспорту і базується на фрагментарному впровадженні сучасних технологічних рішень, спрямованих на вирішення окремих проблем розвитку підприємств галузі; прогресивно-адаптивний, що передбачає максимальне подолання внутрішніх проблем розвитку підприємств залізничного транспорту і впровадження технологічних рішень з метою стабілізації їхньої діяльності; коеволюційно-цифровий, що, по-перше, ґрунтується на впровадженні новітніх цифрових рішень залежно від пріоритетів розвитку підприємств залізничного транспорту і динамічних змін середовища їх функціонування і, по-друге, передбачає спільну еволюцію суб'єктів, які взаємодіють з підприємствами галузі в межах екосистеми їх функціонування на основі застосування коадаптивних сумісних цифрових рішень і формування єдиного інформаційно-цифрового простору їх зростання.

Висновки. Таким чином, сформовано теоретичні положення забезпечення збалансованого розвитку підприємств залізничного транспорту в умовах цифровізації, що містять авторське визначення змісту даної категорії і розширену класифікацію напрямів збалансованого зростання підприємств галузі залежно від характеру та масштабу змін і міри проникнення цифрових технологій у діяльність підприємств залізничного транспорту.

Список літератури.

- 1 Ареф'єва О.В., Городинська Д. М. Економічна стійкість підприємства: сутність, складові та заходи з її забезпечення. *Актуальні проблеми економіки*. 2008. № 8 (86). С. 83-90.
- 2 Бойко О. В., Двуліт З. П. Сталий розвиток транспортної системи України. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2013. № 23.18. С. 94-103.
- 3 Бурик З.М. Теоретико-методологічні засади державного регулювання сталого розвитку України: автореф. дис. ... д-р наук з держ. управ.: 25.00.02 / Національна академія державного управління при

президентові України. Київ, 2018. 38 с.

4 Бурмака М. М. Класифікація типів розвитку соціально-економічних систем. *Економіка транспортного комплексу*. 2014. Вип. 23. С. 37-50.

5 Дикань В. Л. Комплексний підхід до управління стійким розвитком підприємств машинобудування. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2015. № 49. С. 11-18.

6 Калічева Н.С. Теоретико-методологічні засади забезпечення конкурентоспроможності підприємств залізничного транспорту в умовах трансформації бізнес-середовища: автореф. дис. ... д-р екон. наук: 08.00.04; Український державний університет залізничного транспорту. Харків, 2019. 43 с.

7 Каминський П. Д. Удосконалення механізму сталого розвитку промислового підприємства в умовах нестабільної кон'юнктури: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.06.01 / Донецьк, держ. ун-т економіки і торгівлі ім. М.Туган-Барановського. Донецьк, 2004. 22 с.

8 Какутич Е.Ю. Устойчивое развитие как концептуальная основа трансформации мировой экономики. Часть 1. *Механізм регулювання економіки*. 2010. № 1. С. 62-74.

9 Кладченко І.С. Збалансованість як умова ефективного функціонування сучасного промислового підприємства. *Економічний вісник НГУ*. 2012. № 1. С. 36-40.

10 Корінь М.В. Теоретико-методологічні аспекти розвитку інфраструктури залізничного транспорту в умовах транскордонного співробітництва: автореф. дис. ... д-р екон. наук: 08.00.03; Український державний університет залізничного транспорту. Харків, 2019. 43 с.

11 Кудельський В.Е. Управління збалансованим розвитком підприємств у сфері АПК. *Університетські наукові записки*. 2018. № 67-68. С. 337-345.

12 Марушевський Г.Б. Етичні аспекти концепції збалансованого розвитку. *Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України*. 2014. Вип. 2. С. 21-34.

13 Мушинська Н.Ю. Збалансований розвиток регіону: теоретичний аспект. *Ефективна економіка*. 2014. № 2. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3383> (дата звернення: 02.10.2021).

14 Овчиннікова В.О. Теоретико-методологічні аспекти стратегічного управління розвитком залізничного транспорту України: дис. ... д-р екон. наук: 08.00.03; Український державний університет залізничного транспорту. Харків, 2018. 517 с.

15 Пічугіна М. А. Ключові напрями забезпечення збалансованого розвитку підприємства. *Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова*. 2013. Т. 18. Вип. 4/3. С. 50-52.

16 Рибіна О.І. Організаційно-економічні основи сталого розвитку залізничного транспорту України. *Механізм регулювання економіки*. 2013. № 3. С. 164-171.

17 Сталинська О.В., Коверга С.В., Гайдатов О.В. Обґрунтування необхідності управління промисловими підприємствами на основі принципів сталого розвитку. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2011. № 4. С. 114-119.

18 Токмакова І. В. Забезпечення гармонійного розвитку залізничного транспорту України : монографія. Х. : УкрДУЗТ, 2015. 403 с.

19 Шубравська О.В. Сталий економічний розвиток: поняття і напрям дослідження. *Економіка України*. 2005. № 1. С. 36 – 42.

References.

1 Arefieva, O. V. and Horodynska, D. M. (2008), “Economic stability of the enterprise: the essence, components and measures to ensure it”, *Actual problems of the economy*, vol. 8 (86), pp. 83–90.

2 Boiko, O. V. and Dvulit, Z. P. (2013), “Sustainable development of the transport system of Ukraine”, *Scientific bulletin of the NFEU of Ukraine*, vol. 23.18, pp. 94–103.

3 Buryk, Z.M. (2018), *Teoretyko-metodolohichni zasady derzhavnoho rehulivannia staloho rozvytku Ukrainy* [Theoretical and methodological foundations of state regulation of sustainable development of Ukraine], PhD Thesis, Public administration mechanisms, National Academy of Public Administration under the President of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

4 Burmaka, M. M. (2014), “Classification of types of development of socio-economic systems”, *Economy of the transport complex*, vol. 23, pp. 37–50.

5 Dykan, V. L. (2015), “Integrated approach to managing the sustainable development of mechanical engineering enterprises”, *Bulletin of Transport and Industrial Economics*, vol. 49, pp. 11–18.

6 Kalycheva, N.Ye. (2019), “Theoretical and methodological bases of ensuring the competitiveness of railway transport enterprises in the conditions of transformation of the business environment”, Doctor's Thesis, Economics and business management, Ukrainian State University of Railway Transport, Kharkiv, Ukraine.

7 Kamynskyi, P. D. (2004), *Udoskonalennia mekhanizmu staloho rozvytku promyslovoho pidpriemstva v umovakh nestabilnoi koniunktury* [Improving the mechanism of sustainable development of an industrial enterprise in an unstable market environment], PhD Thesis, Economics, Organization and Management of Enterprises, Donetsk State University of Economics and Trade named after M. Tugan-Baranovsky, Donetsk, Ukraine.

8 Kakutich, E. Yu. (2010), “Sustainable development as a conceptual basis for the transformation of the world economy. Part 1”, *Mechanism for regulating the economy*, vol. 1, pp. 62–74.

9 Kladchenko, I. S. (2012), “Balance as a condition for the effective functioning of a modern industrial enterprise”, *Economic Bulletin of the NMU*, vol. 1, pp. 36–40.

- 10 Korin, M.V. (2019), "Theoretical and methodological bases of ensuring the competitiveness of railway transport enterprises in the conditions of transformation the business environment", Doctor's Thesis, Economy and national economy management, Ukrainian State University of Railway Transport, Kharkiv, Ukraine.
- 11 Kudel's'kyj, V.E. (2018), "Management of balanced development of enterprises in the field of agriculture", *Universytets'ki naukovi zapysky*, vol. 67-68, pp. 337-345.
- 12 Marushevskiy, H. B. (2014), "Ethical aspects of the concept of balanced development", *Collection of scientific papers of the National Academy of Public Administration under the president of Ukraine*, vol. 2, pp. 21-34.
- 13 Mushchynska, N. Yu. (2014), "Balanced development of the region: a theoretical aspect", *Efficient economy*, vol. 2, pp. 21-34, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3383> (Accessed 2 Oct 2021).
- 14 Ovchynnikova, V.O. (2018) "Theoretical and methodological aspects of strategic management of railway transport development in Ukraine", Doctor's Thesis, Economy and national economy management, Ukrainian State University of Railway Transport, Kharkiv, Ukraine.
- 15 Pichuhina, M. A. (2013), "Key directions of ensuring balanced development of the enterprise", *Bulletin of the I. I. Mechnikov ONU*, vol. 18, 4/3, pp. 50-52.
- 16 Rybina, O. I. (2013), "Organizational and economic foundations of sustainable development of railway transport in Ukraine", *Mechanism for Regulating the Economy*, vol. 3, pp. 164-171.
- 17 Stalynska, O.V., Koverha, S.V. and Haidatov, O.V. (2011), "Justification of the need to manage industrial enterprises based on the principles of sustainable development", *Economic Bulletin of the National Mining University*, vol. 4, pp. 114-119.
- 18 Tokmakova, I.V. (2015) *Zabezpechennia harmonijnoho rozvytku zaliznychnoho transportu Ukrainy* [Ensuring the harmonious development of railway transport in Ukraine], USURT, Kharkiv, Ukraine.
- 19 Shubravska, O.V. (2005), "Sustainable economic development: concept and research direction", *Economy Of Ukraine*, vol. 1, pp. 36-42.

Стаття надійшла до редакції 07.10.2021 р.